

Metodološki postopki v kontrastivnih raziskavah

Mojca Schlamberger Brezar

Contrastive linguistics is no longer fashionable in some schools of translation studies due to its creation of a false sense of possible equivalence. Nevertheless, this article defends the stance that contrastive linguistics can still generate new knowledge about related languages within the scope of new linguistic disciplines such as pragmatics, corpus analysis, textology and critical discourse analysis. This chapter highlights some methodological approaches to contrastive grammar analysis, preparation of material for analysis, and interpretation of results. It cites selected articles exploring contrastive grammar that illustrate some of the possibilities offered by contrastive analysis and suggests certain journals for further reading.

Ključne besede: kontrastivna slovnica, metodološki pristopi, analiza korpusa, pragmatika, besediloslovje.

1. O KONTRASTIVNI SLOVNICI V PREVODOSLOVNIH ŠTUDIJIH

Kontrastivna slovnica, šolski izraz za disciplino kontrastivna lingvistika, ki ji danes v angleško govorečem svetu rečejo tudi medjezikovne študije [*cross-linguistic studies*] (Malmkjaer 2004: 82), je od nekdaj nasprotni pol primerjalne slovnice. Na eni strani primerjalna slovnica preučuje vprašanja enakosti in ekvivalenc v jeziku, na drugi strani pa kontrastivna analiza preučuje razlike v jezikih. Izvajamo jo na različnih jezikovnih ravneh: fonološki, morfološki, skladenjski, besedilni ali celo diskurzivni z upoštevanjem konteksta, brez česar si danes ne moremo zamišljati besedilne analize. Kontrastivna lingvistika primerja fonološki, leksični in slovnčni sistem jezikov z namenom, da odkrije težavna mesta in da predvidi težave, s katerimi bi se lahko srečali tisti, ki se jezika učijo ali pa prevajajo.

Iz zgodovine kontrastivne slovnice naj povzamemo le to, da je bila zelo popularna v obdobju strukturalizma iz petdesetih let prejšnjega stoletja kot pomoč za učinkovitejše učenje tujega jezika. Začetnik njene moderne veje kot podzvrsti uporabne lingvistike naj bi bil Robert Lado (1957).

V sedemdesetih letih je interes za kontrastivno slovnico padel in se zopet pojavil v devetdesetih s porastom korpusne lingvistike, ki je lahko s pomočjo tehničnih sredstev v kratkem času obdelala ogromno količino podatkov – za potrebe raziskav medkulturnih kompetenc, prevodoslovja, nenazadnje tudi učenja tujih jezikov.

Za traduktologijo prvo pomembno delo s področja kontrastivne analize avtorjev Vinaya in Darbelneta (1958) *La stylistique comparée du français et de l'anglais* je v krogih, ki se ukvarjajo s francosko-angleško kontrastivno slovnico, tako rekoč ponarodelo. Določeni izrazi, ki izvirajo iz tega dela in zaznamujejo stilistične postopke pri prevajanju, so v prevodoslovju postali tako splošni, da jih niti ni več potrebno citirati – npr. amplifikacija oziroma razširitev, ekvivalenca, implicitacija, modulacija oziroma preoblikovanje, in podobno. Drugo znano delo s frankofonega področja je *La stylistique comparée du français et de l'anglais* Jacqueline Guillemain-Fleischer iz 1987, ki temelji na Culiolijevi teoriji izrekanja in prinaša dognanja na podlagi analiz literarnih besedil, v prvi vrsti Flaubertove *Madame Bovary*, in štirih prevodov tega dela v angleščino.

Predvsem v krogih frankofonih prevodoslovcev je po vzoru D. Seleskovitch in M. Lederer (*Interpréter pour traduire*, 1984), sicer tolmačic, kontrastivna analiza postavljena, ker naj bi prevajanje in tolmačenje potekalo po smislu, in naj se ne bi osredotočalo na iskanje ekvivalenc. Poučevanje tolmačenja se popolnoma ogradi od strukturalistične predstave zgradbe jezika in saussurovske sheme langue-parole

oziroma jezikovni sistem – njegova realizacija v govoru, ki je v frakofonih krogih še danes močno prisotna. Mnenju kolegic se pridružuje tudi D. Gile (2005: 197-198), ki v poglavju *La linguistique contrastive et l'apprentissage de la traduction* celo zapiše, sicer tako, da to mnenje polaga v usta prevajalcem-praktikom in učiteljem prevajanja, da:

Dans le milieu des enseignants de la traduction professionnelle, on constate une forte opposition à la linguistique contrastive. Celle-ci est perçue comme peu pertinente, car le traducteur compétent analyse le texte de départ, le déverbalise et traduit à partir du message sans se préoccuper des ressemblances et différences entre les deux langues concernées. On craint aussi que la linguistique contrastive conduite l'étudiant à adopter des «équivalences» interlinguistiques toutes faites.⁵⁵

(Gile, 2005: 197)

Gile je seveda tudi mnenja, da lingvistične študije ne sodijo v prevodoslovje (2005: 246). Ne da bi hoteli izražati apologijo kontrastivni lingvistiki, moramo njemu in drugim tako mislečim oporekati iz vsaj treh razlogov.

Prvega predstavlja sama definicija »smisla« (v francoščini *le sens*), ki ni znanstveno operativna, Gile pa se tudi ne trudi, da bi jo za tako naredil in jo definiral bodisi v generičnem bodisi v kontekstualnem okviru. Že od strukturalizma dalje pojma »smisla« in jezikovne intuicije nista relevantna za opise jezika in za razmišljanje o njem, v časih korpusne lingvistike pa v poplavi primerljivih vzorcev, ki so na voljo, povsem izgubita pravico do obstajanja v znanstvenem diskurzu.

Drugi se morda sliši kot apologija strukturalističnemu jezikoslovju, a gre za navajanje še starejše Descartesove metode. Vsakdo, ki se je naučil tujega jezika drugače kot z direktno metodo, ki je učinkovita le, če se jezika začnete učiti zelo mladi in veliko časa prebijete v danem jezikovnem okolju, ve, da ustrezni slovnični opisi, ki so narejeni ob upoštevanju jezikovnih ravnin, lahko pomagajo pri razumevanju sporočila. Analitična metoda po zakonitostih gradnje, kakor jih opisuje strukturalistična slovnica, vključuje razgradnjo težjih sintagm na manjše, lažje razumljive elemente, sledi pa sinteza teh elementov v ciljnem jeziku.

Tretji je upoštevanje razvoja jezikoslovja. Vzrok zavračanja lingvistike in posledično kontrastivne slovnice pri francoskih traduktologih lahko vidimo v nepoznavanju novih tokov v jezikoslovnih raziskavah, ki prinašajo v preučevanje jezika nova interdisciplinarna spoznanja iz psihologije, teorije množic, semantike, semiologije, pragmatike in podobno. Ti novi pristopi k preučevanju jezika

⁵⁵ Učitelji profesionalnega prevajanja močno nasprotujejo kontrastivni lingvistiki. Zdi se, da ta disciplina ni relevantna, ker izkušen prevajalec analizira izvorno besedilo, ga spremeni v pomen in prevede kot sporočilo, ne da bi se ukvarjal s podobnostmi in razlikami med obema jezikoma. Bati se je tudi, da kontrastivna analiza navaja študenta, da sprejema vnaprej izdelane medjezikovne »ekvivalence«.

iz druge polovice 20. stoletja so na novo osmislili preučevanje jezika v povezavi z novimi spoznanji iz drugih disciplin, npr. pragmatike z vedenjem o kontekstu in njegovem vplivu na pomen, funkcijske slovnice, ki v jezikovne opise nujno vključuje tudi semantiko, na podlagi katere so tradicionalne slovnične vloge na novo razdeljene.

Odmik od tradicionalne slovnice in iskanje besedilnih značilnosti predstavljata tudi besediloslovje oziroma tekstologija ter analiza diskurza. To so discipline, ki so se bolje razvile v nefrankofinih državah. Kot začetnike discipline naj omenimo M.A.K. Hallidaya (1985), Hallidaya in Hassanovo (1976), Sinclairja in Coultharda (1975), E. Werlicha (1976) in De Beaugranda in Dresslerja (1981). Na frankofonih področjih pa so na plodnejša tla kot v sami Franciji naletele v Švici (E. Roulet, J. Moeschler, J. M. Adam) in Belgiji.

Z novejšimi jezikoslovnimi opisi prevodoslovje kot interdisciplinarna veda oziroma znanost lahko samo pridobiva. Tudi v novih, računalniško podprtih tehnologijah, za označevanje korpusov potrebujejo natančne slovnične funkcijske definicije in razmejitve. V tem pogledu ostaja kontrastivna analiza aktualna.

2. METODOLOŠKI POSTOPKI V KONTRASTIVNIH SLOVNIČNIH RAZISKAVAH

Kontrastivna slovnica je torej bistvena sestavina prevodoslovnih študij, vendar ne sme biti sama sebi namen, ampak mora temeljiti na slovnično podprti analizi besedil oziroma diskurza (ki ga razumemo v najširši možni definiciji kot besedilo v danem kontekstu, prim. Adam (1994: 6)).

Za prevodoslovno usmerjeno kontrastivno analizo je važno, da si postavimo ciljno usmerjeno slovnično vprašanje, ki je relevantno za razumevanje razlik med jezikoma, ne pa samo sebi namen. Na današnji stopnji razvoja preučevanja slovničnih vprašanj ne gre za morfološko analizo, ampak funkcijsko, ki jo je nujno umestiti v pragmatični okvir preučevanja.

S prevodoslovnega stališča je zanimiva predvsem analiza besedil, ki ne temelji na kvantitativni analizi jezikovnih vzorcev v enem in drugem jeziku, ampak predvsem na kvalitativni analizi in osmišljanju rabe določene oblike v ustreznih kontekstih ter njene vloge v sporazumevalnem procesu. Tako dobimo vpogled v različne stilistične rabe določenih jezikovnih sredstev, vezane na tipe besedil, ali pa zgolj strukturno-funcijske razlike med obravnavanimi jeziki. Običajno lahko ta sredstva povežemo še z različnimi tipi oziroma prototipi besedil, kot so na primer

pri J. M. Adamu (1994) opisna, pripovedna, razlagalna in argumentacijska (gl. tudi E. Werlich, 1976).

Kontrastivno analizo med dvema jezikoma vedno pripravljamo iz teoretskih virov, ki vsebujejo novejšje poglede na vprašanja morfosintakse, pa tudi besediloslovja oziroma diskurzivnih študij.

V tem oziru za slovenščino še manjka ustreznih virov, ki bi na enem mestu raziskovalcu prinašali izčrpen pregled problematike in ga napotili na ustrezne članke in monografije, ki se s tem podrobneje ukvarjajo, kar nam v francoščini nudi npr. *Grammaire méthodique* avtorjev M. Riegela, J.C. Pellata in R. Rioula (1994), v angleščini pa *A Comprehensive Grammar of the English Language* avtorjev Quirka, Greenbauma, Leecha in Svartvika (1985). Za slovenščino je bolj kot teoretični opisi v klasični Toporišičevi strukturalistični slovnici za primerjalne oziroma kontrastivne namene raziskave uporaben slovnični del priročnika *Sporazumevalni prag slovenskega jezika* 2004 (Ferbežar et al.) in novejši članki, ki upoštevajo nove pristope k preučevanju jezika in ne gradijo opisov zgolj na primerih iz literarnih besedil (prim. Schlamberger Brezar 2004).

Poleg tega naredimo pregled dosedanjih relevantnih raziskav za področje. Njihova uporabnost za reševanje vprašanja, ki smo si ga zastavili v raziskavi, ni vedno očitna: raziskave so lahko preveč pod vplivom teorije, ki jo skuša nekdo dokazati s pomočjo interpretacije podatkov, nam pa naj bi šlo na tej stopnji bolj za prikaz gradiva in sklepanje, ki izvira predvsem iz gradiva samega. Kadar imamo dvome o primernosti razprav, ki obdelujejo izbrano tematiko, se poskušamo ograditi predvsem od razprav, ki v raziskavo pritegujejo zunanjejezikovne teorije in se ne ozirajo na gradivo, katerega analiza bi morala biti izpostavljena.

Po načrtanju teoretičnega okvira sledi izbor področja preučevanja. Sestoji iz določitve elementov, ki jih bomo primerjali, njihove identifikacije v besedilu in vzpostavitev razmerij v izvirnem in prevedenem oziroma dveh izvirnih besedilih. V začetni fazi raziskave je morda najlažje izbrati strukturalni okvir, kjer se jasno začrtajo podobnosti in razlike med jeziki. Primerjava lahko poteka na različnih jezikovnih ravneh: fonološki, skladenjskooblikoslovni in besedilni oziroma tekstološki – vse so v odnosu do želenega tipa besedila lahko relevantne za prevodoslovje. V naslednjih fazah je nujno vključiti še teorije, ki strukturalizem presejajo, npr. vedenje o funkcijski vezanosti posameznega jezikovnega vzorca, frekventnost določene strukture v različnih tipih besedil in podobno.

Sama fonološka ravnina je na primer za prevodoslovje manj zanimiva, razen če gre za besedila, kjer je jezikovno slikanje bistvenega pomena za razumevanje besedila. Tako izražanje je bolj ali manj omejeno na literarno prevajanje in oglaševal-

ska besedila. Morda raziskave na tej ravnini pridejo v poštev tudi v tolmačenju, vendar je za raziskave v tej disciplini mnogo primernejša raven diskurza.

Skladenjskooblikoslovna oziroma morfosintaktična ravnina odkriva strukturne razlike med jezikoma. Tu se na primer razkriva razlika v mestu pridevnika, ki je v francoščini običajno za, v slovenščini pa pred samostalnikom. Na tej ravnini pridejo do izraza tudi razlike v rabi naklonov – indikativ in subjunktiv ter rabe brezosebni glagolskih oblik, ki so v francoščini bistveno pogostejše kot v slovenščini. Odslikujeta pa se tudi samostalniški ali glagolski tip izražanja, ki sta nemalokrat odvisna tudi od (proto)tipa oziroma žanra besedila ali pa kar od avtorjevega sloga.

Na besedilni ali tekstološki ravnini preučujemo problem izmenjave trpnika in tvornika, kadar ga pogojujejo besedilni vzroki, npr. ohranjanje teme. To je tudi ravnina, kjer so najboljše razvidni postopki pozaimljanja, anaforike in deiktike, pa tudi določnosti v besedilih. Ob upoštevanju značilnosti posameznih besedilnih prototipov (Adam, 1994) se lahko primerja tudi besedilne žanre med seboj, na primer zgradbo časopisnega članka v francoščini in slovenščini in različne stilistične postopke v obeh jezikih, zgradbo pisem bralcev v francoskih in slovenskih časopisih s poudarkom na kontrastivni analizi argumentacijskih znamenjalcev in podobno. V to ravnino lahko vključimo tudi raziskave s področja stilistike.

Sledi oblikovanje hipoteze. Njeno potrjevanje oziroma zavračanje mora temeljiti na kritičnem pregledu gradiva in sklepanju na podobnosti oziroma različnosti med pojavi v obeh primerjanih jezikih. Za poglobljeno študijo, kjer imamo (pre) malo besedilnih podatkov ali pa preučujemo pojave, ki so del splošnega zavedanja o jeziku in njegovi rabi in jih po drobcih najdemo v različnih priročnikih ali jih intuitivno usvojimo v času obveznega šolanja (problem nastane, če tak pojav preučujemo v tujem jeziku, kjer nismo bili deležni obveznega izobraževanja), si lahko pomagamo z anketo pri rojenih govornikih tega jezika. Z anketo lahko preverjamo odnos uporabnikov do jezika in določenih struktur – v tem primeru potrebujemo večji vzorec, ali pa odnos določenega tvorca do jezikovnih rešitev, ki jih je izbral v odnosu do določenih vprašanj, ki so lahko predmet raziskovanja kontrastivne slovnice, in ki lahko predstavljajo njegovo prevajalsko strategijo ali so odraz osebnega sloga. Rezultate ankete moramo obravnavati z določeno mero kritičnosti, ker so vedno subjektivni. Dobro je, če jih lahko preverimo tudi v enojezičnih korpusih, če so ti na voljo.

Ko si pripravimo teoretski okvir, moramo pripraviti gradivo, ki služi kot osnova za analizo. Če se odločimo za delo na vzporednih korpusih slovenskega in francoskega jezika, si jih lahko pripravimo iz že obstoječih virov oziroma korpusov v

obeh primerjanih jezikih, lahko pa jih pripravimo na novo. O tem bomo govorili v nadaljevanju.

3 PRIPRAVA GRADIVA ZA ANALIZO

Za analizo izbranega jezikoslovnega ali stilističnega vprašanja si vedno izdelamo »korpus«. Korpusi v jezikoslovju niso nič novega, že od prodora tradicionalnega strukturalnega jezikoslovja dalje jezikoslovci za svoje jezikoslovne opise iščejo potrditve svojih trditev v besedilih (prim. Toporišič, 1976, 2000, ki ilustrira slovnične zakonitosti s primeri iz slovenske literature). Tudi slovarji so nastajali na podlagi korpusov, sicer predvsem iz literarnih besedil. Korpusi so bili takrat ročno pripravljene in obdelane, shranjeni na t. i. "karticah" oziroma "listkih", kar je veljalo tudi za SSKJ (1994) skozi vse faze nastajanja, kjer so besede nabrali iz kartoteke s 6 milijoni listkov in 300 000 iztočnicami iz leposlovnih, znanstvenih, strokovnih, poljudnoznanstvenih, publicističnih in drugih besedil (Jakopin, 1994).

Danes korpusi v jezikoslovju označujejo predvsem skupke ustrezno označenih zapisanih ali transkribiranih govorjenih besedil v računalniški obliki, ki služijo za terminološko in jezikoslovno analizo in opis (prim. Kennedy 1998, 1; Olohan 2004, 11 – 14; Habert 1997, 11). Največja razlika med nekdanjimi osebnimi korpusi raziskovalcev in današnjimi označenimi korpusi je, da se z računalniško tehnologijo da obvladovati veliko količino besedil. Ali bo to resnični korpus, katerega obdelava bo potekala računalniško, je odvisno od naših zmožnosti v tej disciplini.⁵⁶

Za računalniško ali ročno obdelavo si lahko pripravimo korpus vzporednih ali primerljivih besedil. Paralelni ali vzporedni korpusi so lahko enosmerni, in sicer iz izvornega v ciljni jezik, ali dvosmerni iz dveh izvornih v dva ciljna jezika, na primer francosko-slovenski in slovensko-francoski prevodi (Olohan 2004, 17). Vzporedni korpusi so odvisni predvsem od obstoječih prevodov za dane jezikovne kombinacije. Zato so besedila, ki jih zajamejo, nujno omejena: tako lahko pojasnimo pogosto rabo besedil institucij Evropske unije in literarnih prevodov. Tak slovenski primer predstavlja Evrokorpus (g. zgoraj) in angleško-slovenski vzporedni korpus ELAN (<http://nl.ijs.si/elan>). Za slovenščino je bil dograjen še slovensko-italijanski korpus (Mikolič Južnič 2007). Francosko-slovenski korpus sestavlja Adriana Mezeg.

Korpusi vzporednih besedil so pri raziskovalcih bolj priljubljeni od primerljivih korpusov: tu gre za besedilo in njegov prevod v tuji jezik. Ti korpu-

⁵⁶ Več o tem v člankih Š. Vintar in D. Fišer v pričujoči monografiji.

si so enostavno obvladljivi, ker se jih da poravnati in so nam konkordance hitro dostopne. Vendar lahko vzporedni korpusi predstavljajo do neke mere popačeno sliko jezikovne resnice, če v raziskave ne vključimo tudi primerljivih elementov, na kar smo opozorili v razpravi o prevodih političnih besedil (Schlamberger Brezar 2005a), ki je izpostavila problem prevodov političnih besedil v odnosu do izvornih besedil v tujem dokumentu in do obstoječih originalnih dokumentov.

Pri korpusi primerljivih besedil gre za isti tip besedila z enako vsebino in primerljivo dolžino, ki je predstavljen v dveh izvornih jezikih, npr. francosko in slovensko navodilo, francoski in slovenski recept, ipd., francosko in slovensko vabilo in podobno. Tu je le malo pozornosti namenjene procesu prevajanja, več pa zelenemu rezultatu. Ti korpusi v raziskovanju niso tako priljubljeni, ker so manj primerni za računalniško analizo kot vzporedni korpusi, ki so enostavno poravnani. Uporabljajo se lahko na različne načine, med drugim tudi za raziskave vplivov originalov na prevode in primerjavo prevodov od originalnih besedil, kot navaja M. Baker (Baker, 1995: 233-234):

[Comparable corpora consist of] two separate collections of texts in the same language: one corpus consists of original texts in the language in question and the other consists of translations in that language from a given source language or languages /.../ Both corpora should cover a similar domain, variety of language and time span, and be of comparable length.
(Baker, 1995: 233-234)

Primerljiva besedila nam med drugim omogočajo, da ugotovimo, ali prevedena besedila kažejo odstopanja od običajnih besedilnih vzorcev v ciljnem jeziku.

V slovenščini lahko poteka vzporedna raziskava oziroma preverjanje dobljenih podatkov v splošno dostopnih označenih korpusih *Fida*, *Fidaplus*, *Beseda*, *Nova beseda*. V angleščini je primerljiv njihov predhodnik British National Corpus (BNC). Ta je s 100 milijoni besed, razdeljenih med 90% pisnih besedil in 10% govora, je leta 1994, ko je bil dokončan, postavil nove standarde za gradnjo korpusov (Kennedy, 1998: 12, 45). Drugi jeziki so sprva dobivali korpuse predvsem v povezavi z angleščino (norveščina, švedščina, danščina, nizozemščina oz. flamščina) v državah, ki so bile močno vezane na učenje, prevajanje, slovaropisje v povezavi z angleščino. Romanski svet je tu za anglosaškim in germanskim zaostajal. Korpusov, ki bi vključevali besedila različnih zvrsti, za francoščino žal ni (Schlamberger Brezar, 2009), obstaja pa korpus literarnih besedil *Frantext* (<http://www.frantext.fr/>), na katerega se da abonirati in na podlagi katerega so gradili spletni slovar *Trésor de la langue française* (www.atilf.atilf.fr).

Za kontrastivno analizo so relevantni tudi ročno pridobljeni rezultati korpusov, ki si jih v namen raziskave pripravimo sami, sploh če gre za raziskave, povezane

s stilistiko besednega reda ali besediloslovnimi značilnostmi primerjanih jezikov, npr. prevajanje vabil, ki so tudi kulturno-specifično oblikovana.

Teoretični okvir za rabo korpusnih metod analize v prevodoslovju (Olohan 2004, 16) je precej širok: vključujejo jih v deskriptivne prevodoslovne študije, za študij rabe jezika v prevodih kot nasprotje kontrastivne, torej sistemsko orientirane lingvistike, v študije, ki razkrivajo, kaj je tipično za prevode (in tudi to, kar lahko označimo kot netipično), podpirajo kombiniranje kvantitativnih in kvalitativnih na korpusih temelječih analiz, ki se osredotočajo na leksiko, skladnjo in diskurzivne poteze, omogočajo pa tudi aplikacijo metodologije za različne tipe prevodov, kot na primer prevajanje v različnih sociokulturnih okvirih in podobno.

Zanimiva sodobna veja kontrastivne lingvistike je tudi kritična analiza diskurza [*Critical Discourse Analysis*]. Ta se ukvarja z analizami, kako se vrsta diskurza in ideološka pozicija v različnih jezikih spreminja, če se spreminja jezikovni izraz, na primer uporaba pasiva v prevodu ali njegovo zamenjevanje, posledice nominalizacije na učinke besedila v ciljnem jeziku in podobno (Puurtinen, 2000).

4. OBDELAVA PODATKOV S POGLEDOM NA NEKATERE NAČINE RAZISKOVANJA

Tako pripravljena besedila (oziroma »korpus«) v nadaljevanju obdelamo glede na predpostavke, ki smo jih izluščili iz teoretičnih virov, in napišemo sklep, kjer predpostavke potrdimo ali zavržemo glede na rezultate v preučevanem gradivu. Priporoča se, da se sklepe izpeljuje predvsem na podlagi same analize gradiva in ne iz priročnikov, ki o tem govorijo na splošno.

Članki s področja kontrastivne analize prinašajo različne ideje, v kakšnem smislu bi bilo potrebno izvesti kontrastivne raziskave. Kar nekaj primernih je na voljo za raziskave angleščine, nemščine, italijanščine in francoščine v primerjavi s slovenščino. V nadaljevanju omenjamo nekatere od njih, ki kažejo na pestre možnosti obravnave kontrastivnih elementov v jeziku.

Za angleško področje sta se z obdelavo protistavne analize nedoločnika ukvarjala Nike Kocijančič Pokorn in Rastislav Šuštaršič (2001). Na podlagi analize petih angleških leposlovnih besedil sta protistavno analizirala nedoločnik v vlogi osebkovega določila in ugotavljala, katere so najpogostejše strukture v slovenščini, ki ta nedoločnik ohranjajo oziroma ga zamenjujejo, kakor tudi pomanjkljivosti pri njegovem prevajanju.

Nike Kocijančič Pokorn (1997) razpravlja o rabi nedoločnega člena *one* v angleščini in analizira slovenske prevodne različice v odnosu do tradicionalnih in novejših napotkov v prevajanju. V svojem članku iz leta 2008 pa Kocijančičeva podaja tudi pregled razvoja prevodoslovja, ki vključuje tudi kritičen odnos do trenutnega stanja v kontrastivni analizi v slovenskem prostoru.

Silvana Orel-Kos (2008) se ukvarja s kontrastivno analizo časovnih oblik v slovenščini in angleščini v fikcijskih besedilih. Glagolski časi pa so tu obravnavani tudi z vidika razmerja moči govorcev.

Agnes Pisanski Peterlin se v svojih člankih iz leta 2000 in 2005 razvija besedilo-slovno usmerjeno kontrastivno analizo s primerjavo znanstvenih člankov različnih disciplin v angleščini in slovenščini.

Za področje francoščine se v članku »Nekatere skladijske značilnosti prevodov iz francoščine v slovenščino: lekcija iz kontrastivne slovnice« (Schlamberger Brezar 2005a) osredotočamo na neustrezne skladijske vzorce, ki jih najdemo v francoskih prevodih in so kalkirane po francoskih strukturah. Prispevek govori o normativnosti, na katero pri prevodih iz angleščine ni potrebno poudarjati, francoska skladnja pa očitno predstavlja trši oreh za nekatere prevajalce. Članek »Politična besedila kot tip besedil in postopki prevajanja stalnih formul« (Schlamberger Brezar 2005b) pa se ob primerjanju prevodov in originalov sprašuje o smiselnosti prevajanja stalnih formul v političnih besedilih s slovenskim deležem. O prevajanju glagolov rekanja v spremnih stavkih premega govora na podlagi primerjave treh prevodov Flaubertove *Madame Bovary* pa piše Adriana Mezeg (2007).

Na področju italijanskega jezika se s kontrastivno obravnavo glagolskih časov, predvsem perfekta in imperfekta v odnosu do slovenskih dovršnih in nedovršnih glagolov, pa tudi z rabo prihodnjika za izražanje uresničenih preteklih dejanj, ukvarjala Tjaša Miklič (1983, 2008). Problem nominalizacije v italijanščini in slovenščini pa v doktorski disertaciji obravnava Tamara Mikolič Južnič (2007).

Priporočamo, da si ogledate tudi različne prevodoslovne revije: kanadska *Meta* (<http://www.erudit.org/revue/meta/2009/v54/n2/index.html>) je razen aktualnih letnikov prosto dostopna na spletu in objavlja zelo kvalitetne prevodoslovne članke z vseh področij, tudi reviji *Babel* in *Target* objavljata med drugim prispevke s področja kontrastivne analize. Francoska revija s tega področja je revija *Linguistique contrastive et traduction*, ki jo ureja J. Guillemin-Fleischer. Prinaša predvsem prispevke kontrastivne analize evropskih jezikov in francoščine, med prvimi pa prevladuje angleščina.

Zaključimo lahko, da kontrastivna analiza ob upoštevanju novih jezikoslovnih tokov še vedno predstavlja področje, ki lahko prinaša nova znanja o razmerjih med jeziki. Zato je še vedno zanimiva za prevajalce in prevodoslovce, njeno področje preučevanja pa predvsem za slovenščino še zdaleč ni izčrpano.

Bibliografija

- Adam, Jean-Michel, 1994: *Les textes. Types et prototypes*. Pariz: Nathan.
- Bajec, Anton et al., 1994: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana, DZS.
- Baker, Mona, 1993: Corpus linguistics and translation studies. Implications and Applications. Baker, M., Francis, G. in Tognini-Bonelli, E. (ur.): *Text and Technology: In honour of John Sinclair*. Amsterdam, John Benjamins. 17–45.
- Baker, Mona, 1995: Corpora in translation studies. An overview and some suggestions for future research. *Target* 7. 223–243.
- de Beaugrande, Robert Alain, W. U. Dressler, 1981: *Introduction to text linguistics*. London: Longman. (slovenski prevod: de Beaugrande, Robert Alain, W. U. Dressler, 1992: *Uvod v besediloslavlje*. Ljubljana: Park.)
- Ferbežar, I., Knez, M., Markovič, A., Pirih Svetina, N., Schlamberger Brezar, M., Stabej, M., Tivadar, H., Zemljarič Miklavčič, J., 2004: *Sporazumevalni prag za slovenski jezik*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.
- Gile, Daniel, 2005: *La traduction. La comprendre, l'apprendre*. Pariz: PUF.
- Guillemin-Fleischer, Jacqueline, 1987: *La stylistique comparée du français et de l'anglais*. Pariz: Ophrys.
- Habert, Benoît, Nazarenko, A., Salem, A., 1997: *Les linguistiques de corpus*. Pariz: Armand Colin.
- Halliday, Michael A. K., R. Hasan, 1976: *Cohesion in English*. London: Longman.
- Halliday, Michael A. K., 1985: *An introduction to functional grammar*. London/Baltimore, Md., USA: Edward Arnold.
- Jakopin, Franc, 1994: Sklepna beseda. Bajec, Anton et al., 1994: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana, DZS.
- Kennedy, Graeme, 1998: *Introduction to Corpus Linguistics*. Amsterdam: Rodopi.
- Kocijančič Pokorn, Nike, 1997: A Slovene-English contrastive analysis of one. *Slovenski jezik* 1. 5–23.
- Kocijančič Pokorn, Nike, 2008: Translation and TS research in a culture using a language of limited diffusion: the case of Slovenia. *The journal of specialised translation* 10. 2–9.
- http://www.jostrans.org/issue10/art_pokorn.pdf
- Kocijančič-Pokorn, Nike, Šuštaršič, Rastislav, 2001: Slovensko-angleška protistavna analiza nedoločnika v vlogi osebkovega oz. povedkovega določila. *Slovenski jezik* 3. 32–41.

- Lado, Robert, 1957: *Linguistics across Cultures. Applied Linguistics for Language Teachers*. Michigan: Ann Arbor.
- Malmkjaer, Kirsten, 2004 (ur): *The Linguistic Encyclopedia*. London/New York: Routledge.
- Mezeg, Adriana, 2007: Načini prevajanja francoskih glagolov iz spremnih stavkov premege govora v treh slovenskih prevodih Flaubertove Madame Bovary. *Jezik in slovtvo* 52/2. 81–93.
- Miklič, Tjaša, 1983: L' opposizione italiana perfetto vs imperfetto e l' opposizione slovena dovršnost vs nedovršnost nella verbalizzazione delle azioni passate. *Linguistic*, XIII. 53–123.
- Miklič, Tjaša, 2008: Raba prihodnjika za uresničena pretekla dejanja: retorični prijem »pogled naprej« v slovenščini in v nekaterih drugih jezikih. *Jezik in slovtvo* 53/1. 49–66.
- Mikolič Južnič, Tamara, 2007: *Nominalne strukture v italijanščini in slovenščini: pogostnost, tipi, in prevodne ustreznice*: doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Moeschler, Jacques, Reboul, Anne, 1998: *Pragmatique du discours, de l'interprétation de l'énoncé à l'interprétation du discours*. Pariz: Albin Michel.
- Olohan, Maeve, 2004: *The use of corpora in translation studies*. London/New York: Routledge
- Orel Kos, Silvana, 2008: A contrastive-stylistic study into the tense distribution in English and Slovene fictional texts. *Linguistica* 48. 227–236.
- Pisanski, Agnes, 2000: Angleško-slovenska protistavna analiza makrostrukture znanstvenega članka. *Vestnik* 34/1–2. 371–385.
- Pisanski Peterlin, Agnes, 2005: Text-organising metatext in research articles: an English-Slovene contrastive analysis. *English for specific purposes* 24/3. 307–319.
- Puurtinen, Tiina, 2000: Translating Linguistic Markers of Ideology. Chesterman, A. (ur.), N. Gallardo San Salvador, Y. Gambier: *Translation in Context*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 177–186.
- Quirk, Randolph, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik, 1985: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London/New York: Longman.
- Riegel, Martin, J.C. Pellat, R. Rioul, 1994: *Grammaire méthodique*. Pariz: PUF.
- Roulet, Eddie et al., 1985: *L'articulation du discours en français contemporain*. Bern: Lang.
- Schlamberger Brezar, Mojca, 2004: Diskurzivni pristop k problemu določnosti v slovenščini. *Jezik in slovtvo* 49/5. 35–44.
- Schlamberger Brezar, Mojca, 2005a: Nekateri skladenjske značilnosti prevodov iz francoščine v slovenščino: lekcija iz kontrastivne slovnice. Mikolič, Vesna, Karin Marc Bratina (ur.): *Slovenščina in njeni uporabniki v luči evropske integracije* (Knjižnica Annales Majora). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko. 261–268.

- Schlamberger Brezar, Mojca, 2005b: Politična besedila kot tip besedil in postopki prevajanja stalnih formul. Nike Kocijančič Pokorn, Erich Prunč, Alessandra Riccardi (ur.): *Beyond Equivalence, Jenseits der Äquivalenz, Oltre l'equivalenza, Onkraj ekvivalence*. Graz: Institut für Translationswissenschaft. 121–136.
- Schlamberger Brezar, Mojca, 2009 (v tisku): La préparation des corpus parallèles et comparables et leur utilité pour le traducteur. *Cahiers du GEPE Traduction et domaines de spécialités* (Actes des Journées d'études de Strasbourg "Outils de traduction, outils du traducteur?"). Université Marc-Bloch-Strasbourg 2, 18–19 septembre 2008)
- Seleskovitch, Danica, M. Lederer, 1984: *Interpréter pour traduire*. Pariz: Didier Erudition.
- Sinclair, John, M., Coulthard, 1975: *Towards an Analysis of Discourse: the English used by Teachers and Pupils*. London: Oxford University Press.
- Toporišič, Jože, 1976, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- Vinay, Jean-Paul, P. Darbelnet, 1958: *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris/Montréal: Didier, Beauchemin.
- Werlich, Egon, 1976: *Typologie der Texte*. Heidelberg: Quelle und Meyer.

Spletne strani:

- Korpus Fida: www.fida.net (Dostop julij-november 2009)
- Korpus Fidaplus: <http://www.fidaplus.net> (Dostop julij-november 2009)
- Revija Meta: <http://www.erudit.org/revue/meta/2009/v54/n2/index.html> (Dostop julij-november 2009)
- Korpus Frantext: <http://www.frantext.fr/> (Dostop julij-november 2009)
- Slovar Trésor de la langue française: www.atilf.atilf.fr (Dostop julij-november 2009)
- Korpus Beseda: http://bos.zrc-sazu.si/main_si_l2.html (Dostop julij-november 2009)
- Korpus Nova beseda: http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html (Dostop julij-november 2009)